

NEUSPEH TAČIJEVE “OLUJE”

Da je mir na Balkanu lako pretvoriti u sukob, odnosno da je sa jednim nepromišljenim potezom moguće poništiti sve pozitivne rezultate na normalizaciji odnosa koji su dugo i mukotrпно stvarani – pokazali su događaji na severu Kosova u proteklih nedelju dana.

Kriza na severu Kosova je počela 26. jula, nakon što su kosovske vlasti uputile specijalne jedinice kosovske policije ROSU da zauzmu dva prelaza, Jarinje i Brnjak. Ove prelaze prema Srbiji kosovska vlada tretira kao međunarodne, a Srbi sa Kosova i Srbija ih priznaju samo kao “administrativne”, odnosno unutrašnje prelaze. Zauzimanjem prelaza kosovski premijer Hašim Tači je želeo da uspostavi potpunu kontrolu nad granicom, kako bi obezbedio da se poštuje odluka o zabrani uvoza robe iz Srbije koju je njegova vlada donela 20. jula, kao reakciju na odluku posrednika Evropske unije u pregovorima Beograda i Prštine Roberta Kupera, koji je otkazao nastavak razgovora zbog neslaganja u vezi pečata kosovske carine koji Srbija ne priznaje.

Specijalna jedinica kosovske policije ROSU broji oko 600 pripadnika i sastavljena je isključivo od Albanaca. Većina pripadnika ove jedinice su bivši borci Oslobodilačke vojske Kosova (OVK). Ova jedinica ne uživa poverenje srpske zajednice i svaka njena pojava izaziva uznemirenje. Pokušaj nasilnog zauzimanja grančnih prelaza izazvao je prave sukobe sa Srbima, u kojima je ubijen jedan pripadnik ROSU.

Eskalaciju sukoba između kosovskih specijalaca, koji su uspeali da dođu do grančnih prelaza i Srba, koji su ih opkolili barikadama, sprečio je KFOR (međunarodne mirovne snage koje čini oko 50 hiljada vojnika iz 39 zemalja). Posle dogovora KFOR-a i srpskih zvaničnika, kosovski specijalci su se 27. jula povukli sa severa Kosova. Iste večeri je grupa ekstremista zapalila prelaz Jarinje. KFOR je 28. jula preuzeo kontrolu nad ova dva prelaza proglašivši ih vojnim zonama u kojima je zabranjeno kretanje. Srpsko stanovništvo je na ovu odluku reagovalo postavljanjem barikada na putevima koji vode prema ovim zonama sprečavajući KFOR da snabdeva svoje vojnike. Posle nekoliko dana u kojima je komandant KFOR-a nemački general **Erhard Biler** pretio da će silom rasturiti barikade srpskog stanovništva, međunarodne mirovne snage su otvorile prelaze za prolaz ljudi i svih automobila, izuzev kamiona. Trenutno, KFOR toleriše barikade koje postavljaju Srbi i viši pojačanu kontrolu severa Kosova. Tako je ostavljen prostor međunarodnoj zajednici da zajedno sa srpskim i kosovskim liderima pronađe kompromisno rešenje za krizu.

Dok se traži rešenje za izlaz iz situacije u kojoj se Kosovo našlo, kako svetska tako i srpska i kosovska javnost se bave pitanjima ko je odgovoran za krizu u kojoj je izgubljen jedan život, a pregovarački proces vraćen na početak, kao i ko je dobio, a ko izgubio zbog svega što se desilo?

Osnovno pitanje je da li je kosovski premijer Hašim Tači prilikom donošenja odluke o slanju specijalaca na sever Kosova imao podršku ili makar prećutnu saglasnost nekih krugova u međunarodnoj zajednici?

Dobri poznavaooci prilika na Kosovu su uvereni da je bilo upravo tako, jer kosovsko rukovodstvo ne bi smelo nikada da donese odluku o tako značajnoj akciji samostalno. S obzirom da Sjedinjene američke države (SAD) imaju veći uticaj od Evropske unije (EU) na političke strukture na Kosovu, postavilo se pitanje da li iza Tačijeve akcije stoji zvanični Vašington ili bar neki od uticajnih vašingtonskih činovnika? Ovu tezu prvi je javno izneo srpski predsednik Boris Tadić, tri dana po izbijanju krize. Tadić je rekao da **‘nije moguće zamisliti tako naivan scenario da su ROSU došle tek tako’**. Srpski predsednik je veoma oštrim rečima govorio o ulozi ambasadora SAD na Kosovu **Kristofera Dela ‘koji se ne jednom istakao svojim radikalnim izjavama’**, kao i visokog predstavnika civilne grupe na Kosovu, holandskog diplomate **Pitera Fejta**. **‘Administracija u Prištini ne donosi takvu vrstu odluka samostalno, niti će ih ubuduće donositi samostalno, tu nema nikakve dileme, ni kod mene, ni u međunarodnoj zajednici’**, rekao je predsednik Tadić i zatražio **‘da se istraži ko je imao kakvu ulogu u čitavom ovom procesu koji je mogao da poruši jednu krhku stabilnost i mir koji vlada na Kosovu’**.

Činjenica je da je američki ambasador Del najuticajniji stranac na Kosovu.

Svoj uticaj ambasador Del je na uverljiv način demonstrirao početkom aprila kada je na mesto predsednice Kosova doveo do tadašioj javnosti nepoznatu zamenicu direktora kosovske policije **Atifete Jahjagu**. Opozicija je tada optuživala kosovsku vlast da su ime novog predsednika **‘saznali sa cedulje koju im je poslao ambasador Del’**. Malo je verovatno da ambasador koji ima snagu da postavi predsednika ili da smeni ministra, nije bio obavешten o odluci Hašima Tačija. Zanimljivo je da se ni Kristofer Del, ni Piter Fejt nisu oglasili povodom optužbi srpskog predsednika. Dok američki ambasador u Prištini ćuti, oglasila se ambasadorka SAD u Beogradu **Meri Vorlik** sa izjavom da **‘odluka Prištine o slanju policijskih snaga na sever Kosova da preuzmu kontrolu nad graničnim punktovima nije doneta u koordinaciji sa međunarodnom zajednicom, niti sa SAD’**. Ambasadorka Vorlik je naglasila da je odluka **‘doneta isključivo od strane Prištine’**, a da **‘Sjedinjene Američke Države izražavaju žaljenje zbog svega što se izdešavalo protekle nedelje na Kosovu’**.

Za SAD su Kosovo i Srbija različite zemlje i veoma je neuobčajeno da događaje koji se dese u ‘jednoj zemlji’ komentariše ambasador iz ‘druge zemlje’, mada se mora priznati da je ovaj slučaj specifičan, jer vlast u Srbiji ne priznaje nezavisnost Kosova. Postavlja se pitanje da li su SAD u ovom slučaju radile samostalno, odnosno iza leđa svojim partnerima u Evropskoj uniji? To je malo verovatno, jer SAD i EU imaju zajedničku politiku prema Balkanu, bez obzira što se ne slažu u svim detaljima.

Ako je Balkan prevashodno evropsko pitanje, malo je verovatno da bi SAD učestvovala u

izazivanju krize i stvaranju problema svojim evropskim partnerima. SAD podržavaju nezavisnost Kosova, više pritisak na druge zemlje u svetu da priznaju kosovsku nezavisnost, ali su sve manje prisutne na Kosovu. Najveća svetska sila na Kosovu ima vojnu bazu Bondstil, ali je u njoj sve manje vojnika, pa se mogu čuti glasine o njenom zatvaranju. Naime, SAD imaju velike probleme u arapskom svetu posle "arapskog proleća" koje je srušilo nekoliko vlada koje su, manje ili više, bili saveznici Amerikanaca. Rat u Avganistanu, Irak, Libija, Egipat, Tunis, Jemen, Sirija, problem sa Izraelom, bitka sa globalnim terorizmom i na kraju krajeva Iran su prioriteti američke spoljne politike. Ako se tome dodaju odnosi sa Rusijom i Kinom, kao i Latinska Amerika i ekonomski problemi kod kuće - jasno je da su Balkan i Kosovo daleko od očiju zvanične politike SAD.

Međutim, problem sa uticajem SAD na Kosovu je što američka administracija ne čini ništa da izvrši pritisak na Prištinu kako bi bila popustljivija u pregovorima sa Beogradom. U američkoj diplomatiji postoji šablon da je sve što uradi kosovska strana dobro, a sve što radi srpska strana loše.

Zato scenario po kome su neke američke diplomate u Prištini bile upoznate sa akcijom kosovskih specijalaca, verujući da rade stvar koja je u skladu sa američkom politikom, ne treba da čudi. Ipak, o njihovoj koordinaciji sa Stejt Dipartmentom povodom ove akcije ne može da bude ni govora.

Sada je jasno da su američke diplomate u Prištini, pod uslovom da su znale za akciju

kosovske vlade, pogrešno procenile sve njene posledice i mogućnost da destabilizuje region. Kako će se to odraziti na karijere ovih diplomata, ostaje nam da vidimo. Ne tako davno, SAD su u Srbiji zamenile jednog svog ambasadora, **Vilijema Montgomerija**, zbog mešanja u politiku i pogrešnih procena. Dakle, prva posledica ove krize biće promenjeno ponašanje SAD na Kosovu. Najveća svetska sila će ubuduće morati više da se konsultuje sa svojim evropskim partnerima kada su u pitanju Balkan i Kosovo i da - ili preuzme svoj deo odgovornosti i pozitivnije utiče na kosovsku stranu ili da se, pak, potpuno povuče sa Kosova.

EU je bila potpuno zatvorena događajima na severu Kosova. Prštinski list *Koha ditore* objavio je da je kosovski premijer Hašim Tači pre početka akcije specijalaca tražio podršku od Euleksa, ali je od šefa ove evropske misije **Gzavijea de Marnjaka** dobio odgovor "**da tako nešto ni ne pokušava**". Ako EU nije znala za odluku o slanju kosovskih specijalaca, ostaje pitanje da li su neke države koje su članice EU bile upoznate sa Tačijevim namerama? Istog dana kada je počela akcija kosovskih specijalaca oglasio se francuski ambasador u Prištini **Žan Fransoa Fitu** koji je izjavio "**da treba poštovati odluke Vlade Kosova**", jer je u svoje ruke "**preuzela odluke koje joj pripadaju**". "**Dakle, to treba poštovati, svidelo se to nama ili ne**", rekao je francuski diplomata i dodao da je ta odluka "**stvorila novu situaciju**" i da treba da se "**živi s tom situacijom**".

Ambasadori drugih članica EU na Kosovu se nisu oglašavali, dok je primetno da francusko ministarstvo spoljnih poslova nije ponovilo reči svog diplomate.

Evropska unija je upravljanje ovom krizom poverila visokoj predstavnici za spoljnu politiku i bezbednost Ketrin Ešton koja je posle sastanka Političko - bezbednosnog komiteta EU poslala svog predstavnika Roberta Kupera u Beograd i Prštinu. Ešton je naglasila da je "povratak dijalogu i dalje jedini način da Beograd i Prština reše svoja otvorena pitanja". "Evropska unija očekuje da dođe do brzog i suštinskog napretka", stavila je ona do znanja, zatraživši od Beograda i Prštine da "izbegnu dalje zaostrevanje i konstruktivno se angažuju s ciljem da se bez odlaganja nađe miroljubivo rešenje kroz pregovore". Utisak je da je Evropskoj uniji stalo da se pregovorima dođe do nekakvog rešenja sa kojim bi, za početak, jedni pored drugih mogli da žive i Kosovo i Srbija. Međutim, treba uvek imati u vidu da se zajednička politika u EU veoma teško formuliše, jer među članicama ima onih koje su priznale Kosovo, kao i onih koje to nisu učinile. Zato su moćne članice Evropske unije poput Nemačke, Velike Britanije i Francuske koje se snažno zalazu za nezavisnost Kosova uspele da formulišu politiku u okviru koje Beograd treba da pokaže maksimalnu kooperativnost prema postojanju kosovske države, kao i da joj olakša opstanak, a da zauzvrat dobije pristup evropskim integracijama.

Jednostavno, u Evropskoj uniji se veruje da je priključenje Srbije Evropskoj uniji najvažniji politički cilj srpskog predsednika Tadića koji će pre ili kasnije sve podrediti postizanju tog cilja.

Surovo rečeno, u Srbiji su izbori za devet meseci, a vladajućoj koaliciji suočenoj sa teškom ekonomskom situacijom evropske integracije preostaju kao najveći adut sa kojim će izaći pred birače. To Evropska unija zna i zato se može očekivati politika "štapa i šargarepe" kada je u pitanju Srbija. Što se Kosova tiče, može se očekivati da će EU posle ove krize pokušati da pronađe mehanizam kako da utiče na kosovsku administraciju da je ne bi iznenadila nekim novim potezom poput slanja specijalaca na sever.

Kako će izgledati politika EU prema Srbiji i Kosovu najjasnije su opisali ministri inostranih poslova Nemačke i Velike Britanije **Gvido Vestervele** (Guido Westerwelle) i **Vilijam Hejg** (Wiliam Hague) u zajedničkom saopštenju koje su izdali 2. avgusta. Oni su izrazili **"duboku zabrinutost zbog izbijanja nasilja na granici između Srbije i Kosova"** i istakli **"nužnost da se poštuje teritorijalni integritet Kosova"**. Dvojica ministara su posredno poručila Beogradu da će u **"diskusijama unutar EU na jesen važnu ulogu igrati napredak u rešavanju spornih pitanja sa Kosovom"**. Vestervele i Hejg su poslali poruku i kosovskim vlastima osudivši **"svaku primenu nasilja"**. Oni su naveli da se treba **"uzdržavati od svih nasilničkih akata i koraka koji bi mogli da imaju negativan uticaj na stabilnost i bezbednost"**.

Kako će kosovska kriza odraziti na srpsku i kosovsku političku scenu?

Pozicija kosovskog premijera Hašima Tačija koji je do samo pre nekoliko dana bio izložen žestokim napadima opozicije zbog dogovora sa Beogradom, privremeno je učvršćena. Slanjem specijalne policije na sever Kosova, Tači je

uútkao svoje političke oponente koji su ga optuživali za izdaju interesa Kosova kroz dogovore sa Beogradom i učinio potez koji je popularan među albanskim stanovništvom na Kosovu.

Kosovsko društvo podržava dogovor sa Beogradom, ali nije spremno da prihvati bilo kakav kompromis, jer u svesti albanskih građana na Kosovu postoji stav da su žrtve u višedecenijskom sukobu sa Srbijom i da nemaju potrebe za bilo kakvim ustupcima.

Smatra se da se "kompromis" sastoji u tome da Beograd treba da prizna nezavisnost Kosova, a da pri tom nije potrebno da Kosovo daje bilo kakve ustupke.

Kosovo je nezavisnost dobilo posle bombardovanja Srbije od strane NATO, bezbednost su garantovale desetine hiljada vojnika iz čitavog sveta, nezavisnost je proglašena u dogovoru sa SAD i EU, a najveće zemlje sveta su praktično ubedile desetine zemalja da priznaju Kosovo. Građani Kosova su jednostavno naviknuti na blagonaklon odnos međunarodne zajednice, kao i da se od njih ništa ne traži.

Zato je kosovsko društvo nesporno za bilo kakav kompromis sa Srbijom, čak i po cenu da on obezbeđuje trajan mir i suživot. Jednostavno, Albanci sa Kosova očekuju da će neko drugi izvišiti pritisak na Srbiju i naterati je da prizna Kosovo. Dakle, danas Hašim Tači radi ono što želi većina građana Kosova i ima podršku. Međutim, pre ili kasnije će doći trenutak kada će u pregovorima

sa Beogradom morati da se čine ustupci. Tu počnu problemi za sadašnjeg premijera Kosova. Policijskom akcijom probudio je nadu kod kosovskih Albanaca da se sever Kosova može integrisati silom. Zato će sada svaki kompromis sa Beogradom, do čega će neminovno doći kroz pregovarački process, biti veoma teško primljen u kosovskom društvu, a političari koji ga budu postigli biće označeni kao izdajnici. To je scenario koji čeka Hašima Tačija.

Eskalacijom krize, kosovski premijer Tači je naneo i trajnu štetu odnosima Albanaca i Srba. Ovi odnosi su se proteklih 12 godina teško gradili i obnavljali. Na severu Kosova živi oko sto hiljada Srba, a približno toliko Srba živi u drugim delovima Kosova. Srbi koji žive na severu su radikalniji od Srba iz drugih delova Kosova, jer nemaju potrebu za bilo kakvom saradnjom sa vlastima u Prštini. Za razliku od njih, Srbi koji žive u drugim delovima Kosova su umereniji, jer su upućeni na suživot sa Albancima. U nekoliko izbornih ciklusa Srbi su deo kosovske vlade, imaju svoje predstavnike u kosovskom parlamentu i činilo se da je saradnja sa umerenim Srbima put kojim će albanska većina popravljati svoj odnos sa srpskom zajednicom.

Policijskim napadom na sever Kosova Tači je poništio sve što je njegova vlada godinama radila na uspostavljanju poverenja od strane srpske zajednice i umesto umerenih Srba, izabrao je za sagovornike – ekstremne Srbe. Svoje srpske partnere u Vladi je doveo skoro u nemoguć položaj tako da im ništa drugo nije preostalo osim da glasaju

protiv skupštinske rezolucije koju je predložila Tačijeva vlada i da napuste Skupštinu Kosova.

Kosovski premijer će najveći gubitak imati u međunarodnoj zajednici. Jednostavno, nikome u svetu ne treba političar koji stvara probleme. Jedan od razloga zbog koga je do sada uživao podršku međunarodne zajednice je bilo uverenje da je on "jakčovek Kosova" koji može da sprovede kompromise koji će uslediti. Ta njegova prednost mu je pomogla da dobije podršku međunarodne zajednice, bez obzira na kontraverznu ratnu prošlost, međunarodnu istragu o njegovoj umešanosti u trgovinu ljudskim organima ubijenih Srba i primedbe da je povezan sa organizovanim kriminalom na Kosovu. Ako Tači svoj uticaj na Kosovu bude zasnivao na podilaženju biračima, ako bude stvarao probleme umesto da nudi rešenja i ako ne bude bio spreman na kompromise sa Srbijom, kao i na implementaciju dogovora – tada će međunarodna zajednica naći nekog manje kompromitovanog političara da predstavlja Kosovo.

Ukratko rečeno, sam ili uz pomoć nekog iz međunarodne zajednice, premijer Tači se kockao – i izgubio je.

Da su kosovski specijalci uspeli da preuzmu i zadrže dva grančna prelaza stavio bi kako srpsko stanovništvo tako i Srbiju i međunarodnu zajednicu pred svišen čin. Da je uspeo, nema dileme da bi mu međunarodna zajednica "progledala kroz prste" na sličan način na koji je to učinila 1995. godine u slučaju akcije "Oluja" koju je sprovela Hrvatska protiv otcepljenih teritorija na kojima je živelo srpsko stanovništvo. Ipak, nije uspeo i njegovi specijalci su morali da se

povuku sa severa. Sada ga čeka težak proces u kome će, ako ne bude želeo da konstruktivno pregovara sa Beogradom, biti odbačen od strane međunarodne zajednice. Ukoliko pak bude pregovarao sa Srbijom, biće odbačen od sopstvenog društva. Zato je veliko pitanje šta Tači više može da učini i koliko je spreman da bude konstruktivan? Na to ukazuju njegove izjave koje služe za prikupljanje jeftinih političkih poena poput "nema povratka na staro", "Kosovo neće popustiti pod pritiscima" ili "postavljene su crvene linije ispod kojih kosovska vlada neće ići", "Kosovo je povratilo suverenitet na celoj svojoj teritoriji". U pitanju je samoobmanjivanje, jer kakav je to suverenitet kada on kao premijer ne može da se prošeta severom Kosova?

Za razliku od Kosova, Srbija je pametnije reagovala u ovoj krizi. Međutim, kriza je pokazala kakve će sve probleme imati Srbija u budućnosti u vezi sa Kosovom i smanjila je manevarski prostor srpskim vlastima da odlučuje teške odluke. Sve što se desilo na Kosovu došlo je u veoma lošem trenutku za Beograd. Naime, Srbija je tokom ove godine uhapsila i predala Haškom tribunalu bivšeg vojnog komandanta bosanskih Srba generala **Ratka Mladića** i bivšeg lidera Srba iz Hrvatske **Gorana Hadžića**. Njihovim hapšenjem Srbija je zavišila saradnju sa Haškim tribunalom i otklonila važnu prepreku za nastavak svog puta ka članstvu u Evropskoj uniji. Plan srpskog predsednika Tadića je bio da iskoristi taj trenutak kako bi izvišio pritisak na Evropsku uniju da Srbiji u oktobru dodeli status kandidata za članstvo, kao i da odredi datum početka pregovora sa Srbijom o pristupanju EU. "**Mi smo svoju obavezu ispunili, sada je red na vama**", poručio je Tadić posle hapšenja Mladića i Hadžića.

Događaji na severu Kosova su potpuno poništili pozitivne efekte završetka saradnje sa Hagom. Naravno, Srbija je otklonila prepreku, ali osim dobijanja statusa kandidata u oktobru, nikakvu drugu “korist” neće imati.

Drugi problem koji Srbija ima zbog eskalacije krize je što postaje na neki način talac Srba sa severa Kosova. Vše puta smo napomenuli da su Srbi sa severa Kosova radikalniji od Srba koji žive u drugim delovima Kosova. Uticaj tih Srba, odnosno njihovih lidera je značajno smanjen u srpskoj politici posle izbora 2008. godine na kojima je poražen dotadašnji konzervativni premijer **Vojislav Koštunica**. Naime, skoro svi lideri Srba sa severa Kosova pripadaju političkim strankama koje su opozicija vladi predsednika Tadića. To se odnosi i na predsednike opština (Srbi na Kosovu biraju svoju lokalnu vlast na izborima koji se organizuju istovremeno kada i izbori u Srbiji i bojkotuju izbore koje organizuje Vlada u Prštini).

Sada su zahvaljujući nepromišljenoj akciji Hašima Tačija lideri Srba sa severa Kosova na velika vrata vraćeni na političku scenu kako Kosova, tako i Srbije. Problem sa njima je što oni ne pristaju na bilo kakav kompromis. Za njih je jedino moguće rešenje – da je Kosovo deo Srbije, ili makar sever Kosova na kome su oni vlast.

Srbi na severu Kosova trenutno podržavaju Vladu u Beogradu, jer radi ono što oni žele. Međutim, prvi kompromis koji Tadić bude

postigao sa predstavnicima Vlade u Prštini izazvaće njihov sukob sa Vladom u Beogradu. Beograd naravno nije mogao da bira da mu Srbi sa severa Kosova postanu ponovo sagovornici, ali je delimično i sam kriv zbog takve situacije. Vlada u Beogradu vođena događajima na severu Kosova potpuno je zaboravila da postoje Srbi iz drugih krajeva Kosova. Jednostavno, moglo se bar pokušati da se i oni ili bar njihovi lideri uključe u proces pregovora. Dobra vest za Vladu u Beogradu je da Srbi sa severa Kosova nemaju presudan uticaj na javno mnjenje u Srbiji, što je značajno ako dođe do sukoba. Mediji u Beogradu veoma vode računa da se osim zvaničnih predstavnika Beograda **Borislava Stefanovića** i ministra za Kosovo i Metohiju **Gorana Bogdanovića**, niko od srpskih lidera sa severa ne promovše u javnosti. Uglavnom se govori o “herojskom narodu”. Međutim, kako u predizbornoj kampanji nikome ne treba da ga Srbi sa Kosova optuže za izdaju, Vlada u Beogradu će posebno voditi računa da ne uđe u sukob sa njima ako ne mora.

Sukob vlasti u Beogradu i Srba sa severa je ipak neminovan ukoliko Srbija želi u Evropsku uniju.

Ova kriza je pokazala odlučnost Evropske unije da Srbija postane njena članica tek kada reši problem sa Kosovom. EU teško formuliše jedinstven stav o nekom pitanju, ali ga teško i menja. Ulazak nove članice u EU može da blokira bilo koja članica. To je Srbija najbolje osetila na primeru Holandije, koja je instirala na izručenju generala Mladića ili Hrvatska koja je dugo čekala da reši grančni spor sa Slovenijom. U takvoj situaciji Srbiji ne mogu da pomognu članice EU koje nisu priznale Kosovo. Najuticajnije članice evropske zajednice naroda – Nemačka,

Francuska i Velika Britanija su uspele da nametnu stav da "Srbija treba da reši probleme sa svim svojim susedima pre ulaska u EU". Niko od zvanika EU neće reći da to znači eksplicitno priznanje Kosova kao nezavisne države, ali to je korak koji se očekuje od Beograda pre ulaska u Evropsku uniju.

Ruku na srce, vlast u Beogradu je to znala još 2008. godine. Plan Beograda je bio da se kroz pregovore sa Beogradom i Prištinom dođe do nekog rešenja koje bi omogućilo vlastima da sopstvenim građanima prikaže da je postignut neki uspeh. Za razliku od Prištine, Beograd nema tako veliki problem sa očekivanjima svog društva.

Kosovo odavno nije u vrhu prioriteta građana Srbije pokazuju istraživanja javnog mnjenja jer među građanima Srbije vlada većinsko mišljenje da je "Kosovo izgubljeno".

Međutim, to ne znači da građani ne traže od političara da se bore za opstanak Kosova. Kosovski mit je veoma snažan u srpskom narodu i ko potcenjuje njegov uticaj, veoma greši. To je razlog zbog koga političari ne žele da budu ti koji su sopstvenom narodu saopštiti ono što svi znaju i očekuju – da Kosovo više nije u Srbiji. Sve ovo daje šansu vlastima u Srbiji jer im je potreban mali uspeh u pregovorima, odnosno mali pomak u odnosu na postojeće stanje, kako bi svojim građanima objasnili da je postignut određeni uspeh. Zato Beograd iskreno učestvuje u pregovorima jer u njima vidi svoju šansu. Doduše, Beogradu je mnogo lakše da pregovara jer mu je sadašnja pozicija veoma slaba. Prištini je mnogo teže, jer ima sve, što znači da mora nečega da se odrekne, a pritisnuta je velikim

očekivanjima svojih građana. Zato ključ uspeha pregovora ne leži u Beogradu nego u Prištini. Od uspeha EU da natera kosovske vlasti da pristanu na ustupke zavisi da li će pregovori između Beograda i Prištine biti uspešni ili ne. Očekujući taj "uspeh" Tadić sada javno govori da "Srbija nikada neće priznati nezavisnost Kosova". Čini se da je međunarodna zajednica pronašla formula za rešenje kosovskog čvora. Međutim, niko ne računa na mogućnost da sadašnja ili neka buduća srpska vlast, bude li suočena sa nepopustljivim stavom Prištine da nema ustupaka kao i nemogućnošću međunarodne zajednice da se izviši pritisak na kosovske lidere, jednostavno objavi da Srbija odustaje od članstva u EU!?

Kao zemlja koja je kandidat za članstvo i koja je skoro okružena članicama EU, Srbija može da preživi i da lepo živi i kao zemlja koja ne mora da bude zvanično članica EU. U tom slučaju čitava strategija zapadnih zemalja pada u vodu i na Balkanu ostaje trajno zamrznuti konflikt i nerešen problem između Srbije i Kosova.

Predsednik Tadić je svojim umerenim stavom u vezi sa krizom na severu Kosova dobio simpatije međunarodne zajednice. Srbija je stavom "da neće ratovati" poslala poruku da je odgovoran i predvidiv član međunarodne zajednice. Međutim, podiška međunarodne

zajednice nije dovoljna, a ni presudna za pobjedu na izborima koji Srbiju očekuju za devet meseci. Tadićeva stranka je suočena sa velikim problemima u zemlji i nezadovoljstvom građana ekonomskom situacijom. Zato će vladajuće stranke u Srbiji svoju kampanju zasnivati na "evropskoj priči", odnosno dobijanju statusa kandidata. To veoma dobro znaju zemlje koje žele da se kroz proces priključenja Srbije EU reši problem koje su same napravile sa prihvatanjem jednostranog priznanja Kosova. Zato vlasti u Srbiji mogu da očekuju dodatne pritiske i uslovljavanja u narednim mesecima.

Kriza na severu Kosova može da ubrza rešenje kosovskog problema ukoliko svi prihvate da su neophodni kompromisi kako bi obe strane prihvatile dogovor. Ipak, međunarodna zajednica koja je posrednik u pregovorima treba da zna da vremena nema u nedogled. Svaki dan bez rešenja primorava i Beograd i Prištinu da budu radikalniji, a to otežava dogovor. Događaji na severu su pokazali koliko je stabilnost na Kosovu krhka. Zato je najvažnije da se napravi mehanizam koji bi sprečio da bilo koja strana u budućnosti povlači ishitrene i radikalne poteze.

To se odnosi ne samo na Beograd i Prištinu, već i na međunarodnu zajednicu i KFOR. Neka nova kriza, novi sukob, mrtvi ili povređeni građani, vojnici ili policajci mogli bi da zapale i Srbiju i Kosovo sa nesagledivim posledicama po budućnost regiona.